

SVEČENIK U DANAŠNJEM DRUŠTVU

Uvod

Govoriti o svećeniku uvijek je bio problem, a govoriti o njemu u današnjim prilikama i uvjetima društva, nije nimalo zahvalan i lak posao. I ne ulazeći u potanju analizu pojedinih fenomena koji daju pečat ovom našem suvremenom razdoblju, bez pretjerivanja možemo reći da već živimo u »postkršćanskom razdoblju«. Pred vratima nam je novi svijet sekularizacije, ako li već u njega nismo zakoračili. Čovjek koji u tome svijetu živi osjeća se građaninom svemira, ali »svemira iz kojeg su protjerani bogovi«.¹

U formiranju novog razdoblja i novog društva veoma važnu ulogu imala su znanstveno-tehnička dostignuća, koja su istovremeno izvršila jak utjecaj na formiranje ljudskih interesa, shvaćanja i perspektiva, jer su se pojavile nove, do tada neslućene tehničke i materijalne mogućnosti. I to je jedan od uzroka zašto je današnji čovjek usmjeren isključivo na zemaljske stvarnosti, na samog sebe i na svoja dostignuća. Ohrabren tim znanstveno-tehničkim dostignućima, čovjek je stekao potpuno povjerenje u svoj razum, te više ne vjeruje nikome osim čovjeku i njegovom razumu koji nastoji pronaći opći plan razvoja po kojem bi bio sposoban eliminirati svu bijedu na zemlji i zadovoljiti sve potrebe i želje.

1) Preobrazba društva

»Na početku 19. stoljeća, posebno na ekonomsko-socijalnom polju, čovječanstvo je konačno izišlo iz struktura agrarne i obrtničke civilizacije, kao i iz srednjovjekovne vizije svijeta, uputilo se prema brzom industrijskom razvoju i ušlo je u duboku ekonomsko-socijalnu preobrazbu, koja će biti nosilac blagostanja, ali i teških problema i dubokih sukoba.«²

a) Industrijalizacija

Industrijski razvoj početak je kraja tradicionalnog društva, civilizacije, života, rada, ponašanja i mišljenja, a ujedno je i začetak novog razdoblja, novog društva, nove civilizacije i novog djelovanja i mišljenja. Industrijska revolucija je otvorila vrata novom gledanju na svijet

¹ H. COX, *La città secolare*, Ed. Vallecchi, Firenze 1968, VII.

² B. MONDIN, *I filosofi dell' Occidente*, Corso di storia della filosofia, Ed. Massimo, Milano-Coines-Roma 1975, vol. III, 12.

i novom djelovanju u svijetu, što je u očitom kontrastu s onim prethodnim. U žarištu zanimanja tradicionalnog društva bijaše Bog, dok je u novom žarište zanimanja čovjek. Veliki napredak znanosti i tehnike izazvao je tu promjenu. Time je čovječanstvo dovedeno u krizu koju je bilo nemoguće zaustaviti. Ona je zahvatila sve temeljne elemente na kojima je počivalo tradicionalno društvo: ekonomiju, politiku, kulturu, moral, religiju itd. Svi elementi koji su sačinjavali vjekovnu baštinu kršćanske Evrope, i to jedan za drugim, dovedeni su u pitanje, a sve je podvrgnuto nemilosrdnoj i radikalnoj kritici. Dolazi do odbacivanja religioznih i moralnih principa tradicionalnog društva, a na njihovo mjesto se uvode novi, laički.³

Tako je stari svijet gotovo pokopan. Mi danas živimo u novom, laičkom svijetu, koji je prožet nestabilnošću, nesigurnošću, promjenljivošću, dinamizmom, antidogmatizmom, praktičnošću, utopizmom, socijalizmom, povjesnošću itd. Raznovrsni događaji političkog, socijalnog, ekonomskog, literarnog i religioznog karaktera animirali su i dali odlučujući pečat tomu novom tipu društva, čovječanstva i čovjeka našeg vremena.⁴

I suvremeno razdoblje ima svoje pozitivne i negativne strane. Znanstvena otkrića i njihove tehničke primjene otvorili su današnjem čovjeku i svijetu nove mogućnosti i nove dimenzije o kojima je čovjek pred nekoliko desetljeća mogao samo sanjati. Moderni mas-mediji su stvorili novi način saobraćaja i odnosa među ljudima, a suvremena prevozna sredstva omogućuju čovjeku brzo prebacivanje s jednog kraja svijeta na drugi. A ogromno materijalno blagostanje duboko je izmijenilo način života. Tako je stvoren novi tip civilizacije: udobnost, rasvjeta, električna pomagala.

b) Urbanizacija i sekularizacija

Nagli razvoj urbanizacije i pad tradicionalne religioznosti, glavna su obilježja novoga vremena. Urbanizacija je donijela ogromnu promjenu u načinu zajedničkog života ljudi, a sekularizacija promjenu u načinu shvaćanja i razumijevanja zajedničkog života. Istovremeno, sekularizacija je zahvatila čitavog čovjeka, njegov način mišljenja i djelovanja, sva područja njegove djelatnosti: ekonomiju, politiku, religiju i moral. Njome je više pogođen grad negoli selo.

Preobrazba tradicionalnog društva, uvjetovana razvojem industrijalizacije i urbanizacije, prouzrokovala je i krizu svih društvenih struktura. S razvojem novog društva, razvijaju se i nove strukture i novi način mišljenja koji su u očitom kontrastu s tradicionalnim strukturama i s tradicionalnim načinom mišljenja vjernika. Novi razvoj pruža ljudima nove mogućnosti djelovanja, a i nove mogućnosti mišljenja, slobode, življenja, ali donosi i nove oblike ropstva i izrabljivanja.

³ Usp. Isto, vol. II, 9.

⁴ Usp. Isto, vol. III, 5-8.

A to dovodi i do kriza suvremenog čovjeka, jer nagli razvoj znanosti i tehnike baš njega najviše pogađa, iako je on glavni nosilac razvoja. Stoga je kriza suvremenog društva istovremeno i kriza suvremenog čovjeka. Pad duhovnosti i duhovnih vrednota prisutan je na svim područjima života. Sociolozi upozoravaju da je s raspadanjem tradicionalnog društva nestalo i njegovih temeljnih principa i vrednota na kojima je počivalo zapadno društvo. Stoga je čovjek novog društva prisiljen raditi i djelovati u rastočenom i dezorijentiranom društvu u kojemu nema sigurnosti, ideala duha i etičkih vrednota. A posljedica toga su nestalnosti i nesigurnost čovjeka i današnjega svijeta. To je zloćudni tumor na organizmu današnjeg čovjeka i društva koji se širi na sve organe i zahvaća sve ćelije. Zbog toga danas imamo i govor o smrtnoj krizi razdoblja.⁵

c) Moralna kriza

Već je J. Huizinga upozorio na opadanja moralnog života, na degradaciju ponašanja i običaja suvremenog čovjeka.⁶ Danas je to još uočljivije. Posebno je na moralnom području došlo do dezorijentacije i nesigurnosti. Čovjek je izgubio principe na kojima bi mogao temeljiti vlastite sudove i urediti svoje ponašanje. Postalo je mnogima teško razlikovati dobro i zlo, ispravno i neispravno, korisno i štetno, dozvoljeno i nedozvoljeno, pristojno i nepristojno, dolično i nedolično. A bez principa, bez sigurnog oslonca u svom moralnom ponašanju, čovjek se našao u praznini bez sigurnosti i vjere u sebe. Nastao je etički *vacuum*. Tako je moralna kriza zahvatila sva područja života, te pogađa i vjernike i nevjernike.⁷

»Često nam govore«, piše anglikanski biskup Robinson, »da narod 'ne zna što više misliti' o vjeri, moralu, privatnoj molitvi, javnom kultu, crkvenoj disciplini i osjećaju za misije. Tuži se da je očajnički zbunjen, da je sve skrajnje neodređeno... Narod je zaista smeten. Ima osjećaj da je izgubio svaku potporu i oslonac, kao i to da je i jedino područje egzistencije, za koju se nadao da će ostati otok sigurnosti, postalo more promjena.«⁸

Anglikanski biskup pod tim misli na Crkvu, ali je i ona postala podložna promjenama. Poslije II. vat. sabora i Katolička crkva je izgubila svoju tradicionalnu sigurnost. Smetenost, dezorijentacija i moralna kriza zahvatile su i mnoge katolike. To otvoreno priznaje i Pavao VI. u jednom svom govoru: »Danas se poriču sami principi objektivnog moralnog reda. Iz toga proizlazi da je suvremeni čovjek zbunjen. Ne zna više gdje je dobro ni gdje je zlo, a ne zna ni koje kriterije uzeti; i dobar dio kršćana

⁵ Usp. B. MONDIN, *Una nuova cultura per una nuova società*, Ed. Massimo, Milano 1981, 176-189.

⁶ J. HUIZINGA, *La crisi della civiltà*, Ed. Torino 1938.

⁷ Usp. B. MONDIN, n. d., 159-168.

⁸ J. A. T. ROBINSON, *The Difference in being a Christian today*, Collins Book, London 1972, 15-16.

dijeli tu sumnju, budući da su izgubili povjerenje bilo u shvaćanje naravnog morala, bilo u pozitivne nauke objave i učiteljstva. Napuštena je i pragmatistička filozofija u zamjenu za relativističke teze.⁹

Nema sumnje, dakle, da je stvoren novi svijet u kojem se lako napušta Bog i zaboravlja tradicija, posebno ona religiozna, kao i nadnaravni smisao života. Crkvenoj kontroli izmiču i ona područja života i morala nad kojima je ona imala utjecaj i glavnu riječ kroz svu povijest, kao što su obitelj, seksualnost i širi društveni moral, a na njezino mjesto uskaču razne laičke i filozofske ideologije. Zbog toga je život pojedinca, obitelji i društva sve više pod utjecajem tih ideologija, te stoga vjera i crkvena nauka imaju sve manje mjesta u životu današnjeg čovjeka i kršćanina.

Jedan od bitnih karakteristika modernog razvoja jest i *vjera u znanost i razvoj* uz čiju će pomoć čovjek konačno uništiti svaku bijedu na zemlji. Industrijski razvoj je zavarao ljude da će uskoro čovjek postati apsolutni gospodar prirode, da će stvoriti materijalno blagostanje za sve, te da će tako ostvariti sreću i neograničenu slobodu već ovdje na zemlji. Vjera u neograničenu proizvodnju i potrošnju proširila je i duh materijalizma, hedonizma i egoizma, koji su postali temeljni stupovi praktične etike današnjeg čovjeka.¹⁰

Zanimljivo je da su se materijalizam, hedonizam i panseksualizam proširili na sve slojeve društva. Stvoren je potrošački i hedonistički mentalitet koji je u temelju prodrmao sve moralne i religiozne principe. Zbog toga je i religija izgubila glavni utjecaj na moral i shvaćanje današnjeg čovjeka. Religija je za neke postala hobi, za druge folklor ili znak nacionalne pripadnosti, a samo za mali broj predstavlja sveobuhvatni sistem vječnih i nepromjenljivih vrednota. Stoga izgleda točno ono što veli Cox: »Ima ljudi koji smatraju da naše moderno doba ima svoje sekularne religije, svoje političke svece i svoje profane hramove.«¹¹

Tako se iz zatvorenog tipa društva prešlo u otvoreno, laičko društvo. Uspoređujući ta dva tipa društva, lako se uočava da su ona sasvim različita. Sve se izmijenilo na korist laičkog: teističko je zamijenjeno ateističkim, religiozno laičkim, sveto profanim, duhovno materijalnim, kršćanska kultura laičkom, kršćanske države laičko-ateističkim, kršćanski humanizam materijalističkim. Dok su u prošlosti ateizam i eteisti bili u manjini, ograničeni na »elitu« sa striktno individualnim karakterom, danas se može ustvrditi da je ateizam postao »univerzalna« pojava koja iz dana u dan sve više prožimlje sve slojeve društva. Stoga se danas o ateizmu i govori kao o fenomenu »masa.«¹²

Prošlo je vrijeme u kojem su kršćanstvo i kršćanski principi bili temelj cjelokupnog, pojedinačnog i društvenog života, bilo to pojedinca, obitelji, naroda i država. Izgleda da kršćanska era polako završava i da

⁹ PAVAO VI, Govor, u L' Osservatore Romano, 18. dicembre 1974.

¹⁰ Usp. E. FROMM, *Avere o essere?*, Ed. Mondadori, Milano 1977, 13-27.

¹¹ H. COX, n. d., 4.

¹² Usp. C. FABRO, *Introduzione all'ateismo moderno*, Ed. Studium, Roma 1969, vol. I, 16

se stvara nova, postkršćanska era koja se nikako neće temeljiti »na ideji kršćanskog društva« (Faber). Usprkos tomu, i novo društvo je proizvod kršćanstva i bez njega se ne može protumačiti.

2) Svećenik u novom društvu

Govoriti o svećeniku danas, u novom, današnjem svijetu i društvu, znači upitati se kako on kao svećenik treba reagirati na ostvarenja, dostignuća i promjene koje susreće u novom društvu i Crkvi?

On se nalazi u »jednom više-manje dekristijaniziranom svijetu u kojem ateističko-materijalističke ideologije nastoje nadomjestiti religiju i dati odgovore na bitna pitanja života.«¹³ Svijet je postao veoma tolerantan, pun različitih mišljenja i strujanja. »Pluralizam i tolerancija su tvorevina sekularizacije: označavaju opiranje društvu u namećanju bilo kakve koncepcije svojim građanima. Pokreti koji su se dogodili unutar Rimokatoličke crkve a koji su svoj vrhunac doživjeli na II. vat. saboru, pokazuju njezinu spremnost da se otvori istini sa svih strana. Pluralizam prodire i onamo gdje je prije vladao strogo zatvoreni sistem.«¹⁴

a) Svećenik mora ostati građanin ovoga svijeta

Svaki svećenik, kao Kristov nasljednik, prije svega mora čitati znakove vremena u kojemu živi da bi tako shvatio i razumio novu generaciju. Mora biti stanovnik ovoga svijeta, suvremenik svoje generacije i svoga vremenskog razdoblja jer mora biti svećenik te svoje generacije i svoga razdoblja. I danas on mora shvaćati i razumijevati probleme i težnje ljudskog roda, dijeliti njegovu odgovornost i brigu oko budućnosti pojedinca i čitavog svijeta. J. J. Wriht lijepo veli da svećenik u društvu mora biti u trajnom pokretu kao more, da nadolazećem valu mora znati pristupiti odvažno i s prave strane kako bi ga uspio nadjačati ostavši na visini, te da uvijek u vidu mora imati snage za susret s novim valovima što nadiru s pučine, ali tako da nikada iz vida ne smije izgubiti obalu prijateljicu, do koje mora doploviti zajedno s onima kojima treba donijeti spasenje.¹⁵

Svećenik je čovjek za druge, koji radi za druge, i to u ime Boga. Jedino tako potvrđuje svoj identitet i svoju bit, danas kao i uvijek. Poput Isusa Krista, treba biti utjelovljen u svoje vrijeme, ostati mu vjeran, ali tako da nikada ne smije izgubiti i zaniijekati svoju vlastitu religioznu dimenziju. On je čovjek u ovome svijetu, ali ne i od ovoga svijeta jer on u sebi mora nositi religiozno-transcendentalnu dimenziju života.

¹³ J. M. AUBERT, *Cosmologia, filosofia della natura*, Ed. Paideia, Brescia 1968, 13.

¹⁴ H. COX, n. d., 3.

¹⁵ J. J. WRIHT, *Il presbitero per l'oggi* u AA. VV., *Il prete per gli uomini d'oggi*, Ed. A. V. E., Roma 1975, 870.

Najveći uzor u tome mu je Isus Krist, koji je sav svoj život i rad znao primijetiti na okolnosti u kojima je živio, na ljude s kojima je živio, propovijedajući djelima, činima, običajima, ponašanjem, jezikom svoga ambijenta, usklađujući to svojim iskustvom tradiciji i kulturi svoga vremena. Njegova osoba i njegovo djelo vjerno izražavaju trostruki princip: vjernost povijesnim prilikama, vjernost cjelokupnoj tradiciji i vjernost svom posebnom poslanju.¹⁶ Tako i svećenik mora ostati građanin ovoga svijeta, i to kao vjerni putnik. To znači, da će biti vjeran svojim povijesnim okolnostima i vjeran svojoj posebnoj, svećeničkoj misiji u svijetu.

b) Kriza svećeničkog identiteta

Budući da živi u kriznom vremenu, i svećenika muče sumnje, problemi i nesigurnosti. Mnogima se nije lako snaći u današnjem svijetu i Crkvi. Sve je nekako postalo nemirno i nesigurno, osobito iza obnova II. vat. sabora. Te promjene u društvu i Crkvi dovele su i do krize svećeničkog identiteta.

U tradicionalnom društvu svećenik je imao svoj sigurni status, ulogu i položaj, sigurne i prokušane metode rada. Obitelj i župa tradicionalne zajednice bijahu uporište i subjekt njegova rada. Djelovanje mu je bilo teritorijem strogo ograničeno, a metode rada adekvatne tom društvu.

Sve dok je »teritorij« imao glavnu ulogu u njegovu radu i životu, svećenik se osjećao sigurnim; bio je gospodar situacije. Razvojem industrijalizacije i urbanizacije, posebno brzim razvojem prevoznih sredstava (vlakovi, autoceste, zrakoplovi, svemirski brodovi), kao i sredstava javne komunikacije (novine, telefon, kino, radio, TV), teritorij je izgubio svoju nekadašnju ulogu. Čovječanstvo, koje je sve donedavno živjelo u malim, statičnim zajednicama, u novim prilikama dostiže veoma visoki stupanj socijalizacije i osjeća zajedničku pripadnost. Nitko više ne živi izoliran od svijeta. Bilo koji politički, ekonomski, umjetnički i religiozni događaj, pa zbio se na bilo kojem dijelu svijeta, ima veoma veliki odjek na čitavi svijet. *Dinamizam i brze promjene* spadaju među glavne oznake našega vremena. Sve je u pokretu, sve u mijenjanju, Svijet je postao selo, kako kažu Talijani. A time su *nestalnost i nesigurnost* današnjeg svijeta i čovjeka postale još veće.

S tim radikalnim promjenama društva, izmjenila se i svijest, misli, život i djelovanje današnjeg čovjeka, a ostao je vrlo mali broj onih koji shvaćaju i čitaju *znakove vremena* i koji znaju što se to oko njih zbiva. Život, ponašanje i djelovanje modernog svijeta upečatljivo su sekularizirani. Stoga se s pravom mora postaviti pitanje: koji je status, položaj i odnos svećenika u ovom svijetu i prema ovom svijetu?

¹⁶ Usp. A. FAVALE-G. GOZZELINO, *Il ministero presbiterale*, Ed. Elle Di Ci, Torino 1972, 155.

II. vat. sabor veli: »Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našega vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovim srcima« (GS 1).

Svećenik, koji je uzet iz ovoga svijeta i postavljen za ovaj svijet, ali koji nije od ovoga svijeta, nikako se ne smije osjećati strancem u današnjem svijetu. »Svećenik kao i svaki drugi čovjek u svijetu, ne može živjeti nego u ekvilibriju koji mu osigurava odnose s okolinom u kojoj živi«. ¹⁷ Njegova zadaća ostaje uvijek ista: narodu Božjem povijedati evanđelje Isusa Krista i dijeliti mu sakramente.

Zbog novih, suvremenih prilika današnjeg svijeta i svećenik traži svoj pravi status, ulogu i položaj koji bi mu omogućili izgradnju kraljevstva Božjega ovdje na zemlji. U vezi s tim Sabor veli: »Ne bi mogli biti Kristovi službenici kad ne bi bili svjedoci i djelatnici jednoga drugog života osim zemaljskoga, ali ni ljudima ne bi mogli služiti ako bi im ljudski život i prilike ostali strani. Sama njihova služba na poseban način zahtijeva da se ne upriliče ovome svijetu, a i istovremeno iziskuje, da u ovom svijetu žive među ljudima i da, kao dobri pastiri, poznaju svoje ovce pa da nastoje kako bi i one koje nisu iz ovog stada priveli da i one čuju Kristov glas te bude jedno stado i jedan pastir« (PO 3).

Sabor je svjestan i poteškoća na koje nailazi svećenik u svom životu i radu u današnjem svijetu: »Imajući pred očima radost svećeničkog života, ne može se zaobići ni teškoće koje prezbiteri podnose u današnjim prilikama. Poznato nam je koliko se ekonomske i socijalne prilike, što više i običaji ljudi preoblikuju i koliko se u ljudskom shvaćanju mijenja ljestvica vrednota. Zato se službenici Crkve, a ponekad i vjernici, osjećaju u svijetu kao stranci koji se tjeskobno pitaju kojim će prikladnim sredstvima i riječima biti u stanju da s njima saobraćaju. Naime, nove zapreke koje se vjeri postavljaju na putu, prividna jalovost obavljanja posla i teška osamljenost koju proživljavaju, mogu ih dovesti u opasnost da klonu duhom« (PO 22).

U takvim prilikama nužno je potrebno da svećenik sačuva svoj osobni i svećenički identitet, svoju duboku i pravu stvarnost koja ga je u svim prilikama i vremenima činila različitim od drugih ljudi. Poput Isusa Krista, mora dozvoliti svoje utjelovljenje u ovaj, današnji svijet, ali ne tako da izgubi svoju sakralnu i religioznu dimenziju, nego tako da današnjem svijetu i čovjeku bude blizak, da živi »kao brat među braćom«. Uzor mu treba biti Krist jer samo u njemu i po njemu posjeduje svoje svećeništvo.

c) Svećenikov lik danas

U današnjem svijetu svećenik posebno mora voditi računa o svome *posvećenju i o svojoj misiji*. Svećenik je bitno misionar, koji je poslan

¹⁷ G. M. GARRONE, *Come superare la «crisi d'identità» del sacerdote*, u *Il prete per gli uomini d'oggi*, 858.

i koji mora ostati vjeran zapovijedi koju je primio, zapovijedi koja ga sili ne samo na djelovanje nego i na unutarnje, osobno posvećenje. »Kao što si ti poslao mene u svijet, tako i ja šaljem njih u svijet — ja samog sebe posvećujem za njih da i oni budu posvećeni u istini« (Iv 17, 17-21).

Prema tome, prvi stav svećenika prema današnjem sekulariziranom svijetu jest da postane i ostane svjestan svoje posebne svete misije, koja ga čini različitim od svijeta i povezuje s Kristom svećenikom. Po primjeru Isusa Krista, koga je Otac poslao u svijet, te je postao čovjekom, nama u svemu sličan osim u grijehu, i svećenik se mora angažirati na djelu spasavanja ljudi. I nema bojazni da će ikada nadmašiti Učitelja jer je on zbog toga bio i odbačen, bičevan, na smrt osuđen i na križ razapet. Zbog toga će svećenik uvijek biti spreman na svaki heroizam, pa i heroizam napuštenosti, suvišnosti, nekorisnosti i odbačenosti.

Samo svećeničko djelovanje, pod vodstvom vjere i ljubavi, mora biti u skladu s planovima Crkve i svijeta, ali tako da bude usklađeno sa zahtjevima vremena u kojem živi. Ta otvorenost svijetu i njegovim problemima nije znak napretka, nego instinktivna reakcija njegova svećeničkog identiteta, koja i u vremenima promjena i prelaza iz jednog načina života u drugi, mora predstavljati vječnu stvarnost koja nikada nije statična niti se sa statičnošću može izjednačivati. Bog je ta stvarnost, a on nikada nije statičan, nego uvijek pun dinamizma. Zato će svećenik u očitavanju duhova uvijek dati prednost duhu vremena, pred duhom vremena u kojem živi, kako reče neki anglikanski biskup: »Ako se vjenča s duhom svoga vremena, u opasnosti je da sutra ostane udovac«. ¹⁸

A da bi mogao ostati vjeran duhu svog poslanja, svećenik mora djelovati u zajedništvu s onima s kojima dijeli svoje svećeništvo. Zajednički rad ojačava zajedništvo, a osim toga, danas se, kao nikada prije, osjeća i potreba zajedničkog, ekipnog rada. Prošlo je vrijeme »dunder majstora«, jer je današnje vrijeme specijalizacija. Ekipni rad daje i bolje rezultate. To ističe i Sabor kad ne naglašava pojedinca nego prezbiterij oko biskupa kao zajedništvo svete službe. Postoje razni pokušaji ekipnog rada, ali smo još uvijek daleko od zahtjeva vremena, posebno u gradskim sredinama.

Svećeničko djelovanje i uloženi trud često puta ne daju adekvatne rezultate, upravo zbog toga individualnog, klasičnog načina rada koji nije više pogodan za novo vrijeme. Stoga bi u odgoju današnjih svećenika trebalo voditi računa o tim novim zahtjevima vremena, o novim prilikama i uvjetima moderne pastorizacije. O tome se i Sabor izrazio: »Poticemo svećenike da shodno i neprestano usavršavaju svoje znanje o božanskoj i ljudskoj stvarnosti pa da se tako spremaju da korisnije stupe u razgovor sa suvremenicima« (PO 19), dok na drugom mjestu veli

¹⁸ J. J. WRIHT, n. d., 875.

da svećenici »u izvršavanju svojih zadaća razborito traže nove putove za sve veće dobro Crkve, uvijek spremni da se podvrgnu sudu koji u upravi Božje Crkve vrše vodeću službu« (PO 15).

U današnjoj društvenoj krizi postoji i jedna centrifugalna sila koja nastoji svećenika gurnuti na periferiju svojih zanimanja, ali uz nju postoji i jaka centripetalna sila koja svećenika nastoji dovesti u žarište zanimanja. Stoga je i neobično važno da svećenik u pluralizmu svojih ministerijalnih i ljudskih dužnosti i zanimanja sačuva krepost stabilnosti.

Zaključak

Za ilustraciju kreposti stabilnosti i kao zaključak našeg izlaganja neka nam posluži istraživački rad američke novinarkе Dorothy Thompson. Poznata spisateljica i novinarka, politički liberal, a bez religiozne pripadnosti, iznijela je svoja istraživanja o koncentracionim logorima u Njemačkoj. Svima koji su preživjeli koncentracione logore, Židovima, intelektualcima, političarima i drugima iz različitih društvenih klasa, postavila je isto pitanje: »Usred toga cjelokupnog pakla, kakav bijaše Dachau, okruženi sa svih strana strahotama života koji je depersonalizirao, koji je degradirao, postao divlji, tko je najduže sačuvarao svoje mentalno zdravlje? Tko je uspio toliko zaboraviti vlastitu bijedu da pomaže tim jadnicima pod poklenskim sistemom? Tko je sačuvarao osjećaj svoga vlastitog identiteta, dostojanstva, nade, dok su drugi padali u očaj, gubili svako povjerenje i prepuštali se neizbježnoj propasti?« Odgovor je bio uvijek isti: »Katolički svećenici.«¹⁹

Dakle, oni nisu zaboravili smisao koju je moglo imati to njihovo teško iskustvo. Znali su da i u tom užasu svojim zvanjem moraju svjedočiti ono što su od njih očekivali ostali zatvorenici, bezobzirni čuvari i sami Bog. A znali su posebno i to da njihovo zvanje i svjedočenje nije ovisilo onda, kao što nije nikada, pa ni danas, od mjesta gdje se nalaze niti o uvjetima u kojima su bili, nego da ovisi o primjeru, osobi, svećeniku i svećeništvu Isusa Krista.

Njihov primjer može i mora poslužiti i današnjim svećenicima, kao i današnjem svijetu, ali ne samo kao prilagođavanje vremenskim prilikama nego kao posebno svjedočenje Isusa Krista koji se i sam dao uništiti za druge. Stoga je i Pavao VI. označio M. Kolbea kao uzor svećenika za današnje vrijeme.

Dakle, svećenici u logorima su posjedovali dar i krepost stabilnosti, te su usprkos nemirnom vremenu i teškim prilikama, u trenucima kada su svi drugi gubili nadu, vjeru u ljude i Boga, kada su se beznadno prepuštali očaju i zloj kobi, znali, mogli i htjeli svjedočiti Krista, njegovu ljubav i njegovo milosrđe, jer je Krist uvijek isti: jučer, danas i sutra.²⁰

¹⁹ Isto, 876.

²⁰ Usp. Isto, 876.